

Inhoudstafel

Inhoudstafel.....	2
1 Ondernemen verkeert in zwaar weer.	3
2 gezonde ondernemingen – succes bevorderen.....	3
2.1 goed voorbereide starters: minimale beheerskennis en beschikbare tools en coaching.....	4
2.2 Erkenning van prive-organisaties binnen wet op continuïteit van de ondernemingen	4
2.3 Laagdrempelige toegang tot advies voor ondernemingen in moeilijkheden .	4
2.4 Betaalbaar overbruggingskrediet voor ondernemers in moeilijkheden	5
3 gedwongen stopzettingen humaniseren.....	5
3.1 Communicatiecampagne van overheid om stigma faillissementen weg te nemen.....	5
3.2 Risiconemers moeten beloond worden en niet bestraft.....	6
3.2.1 Kwijtschelding sociale bijdragen en verhogingen van sociale bijdragen.	6
3.2.2 Uitbreiding van de bevoegdheid van de Commissie voor Vrijstelling van sociale Bijdragen alsook openen van pensioenrechten voor vrijgestelde bijdragen.....	6
3.2.3 De faillissementsverzekering moet evolueren naar een vorm van overbruggingsrecht.....	7
3.3 Begeleiding na stopzetting	7
3.3.1 Bestaan van een luisterend oor.....	8
4 Een nieuwe start mogelijk maken.....	9
4.1 Amnestie voor slachtoffers van oude faillissementen.....	9
4.2 Verschoonbaarheid 1 jaar na faillissement.....	9
4.3 Bescherm de kosteloze borgstellers.....	10
4.4 Instelling van een “attest van goede trouw” voor gefailleerden	10
4.5 openstellen van activeringsmaatregelen voor gefailleerden.....	11
4.6 Toegang tot loopbaancoaching	11

1 Ondernemen verkeert in zwaar weer.

Dit blijkt heel duidelijk uit het aantal faillissementen. Eind mei 2009 waren er in België reeds meer dan 4.100 faillissementen, dit is ongeveer 22 % meer dan vorig jaar op dat moment. In Vlaanderen gaat het om meer dan 2.000 falingen. Voor heel 2009 mogen we het aantal faillissementen in Vlaanderen daarom op meer dan 4.000 ramen.

Men mag er ook van uit gaan dat er daarnaast nog ongeveer vijf maal zoveel ondernemingen in moeilijkheden zijn en mogelijks gedwongen zullen worden de activiteit stop te zetten.

Daarbij mogen we niet vergeten dat achter deze problematiek van falingen en gedwongen stopzettingen heel wat andere problemen schuilgaan: verborgen armoede, gezondheidsproblemen, relationele crisissen enz...

Een cijfer ter illustratie: ongeveer 12,4 % van de gezinnen met een zelfstandig inkomen zit onder de armoedegrens. Een problematiek die vaak wordt miskend

Vanuit de eigen ervaringen en de contacten van Tussenstap hebben wij reeds heel wat lacunes kunnen vaststellen. Zaken die beter kunnen, maar ook zaken die nog niet bestaan maar best dringend ontwikkeld worden. Bovendien kijkt Tussenstap regelmatig over de landsgrenzen heen en ziet het daar initiatieven en wetgeving die hier navolging verdienen.

Onze beleidsaanbevelingen kunnen we onderbrengen in drie categorieën:

- 1) *een preventief luik met aandacht voor gezonde ondernemingen en het voorkomen van falingen en gedwongen stopzettingen.*
- 2) *een curatief luik: het humaniseren van gedwongen stopzettingen.*
- 3) *een activeringsluik: het mogelijk maken van een herstart.*

2 gezonde ondernemingen – succes bevorderen

Ondernemen is risico nemen. Dat is op zich niet slecht: dat stimuleert creativiteit en innovatie en is zo de zuurstof van onze economie.

Ons economisch weefsel en samenleving heeft nood aan starters en mensen die risico nemen; overheden besteden daarom terecht veel aandacht aan het bevorderen van ondernemerschap en aan het gezond houden van ondernemingen.

Bij de **start** is het noodzakelijk goed voorbereide starters te hebben, met een realistische kijk op zelfstandig ondernemen en de daaraan verbonden risico's.

2.1 GOED VOORBEREIDE STARTERS: MINIMALE BEHEERSKENNIS EN BESCHIKBARE TOOLS EN COACHING

Tussenstap acht het noodzakelijk dat kandidaat-ondernemers beter gewapend aan de start komen, om voorspelbare falingen te vermijden. Tussenstap pleit uitdrukkelijk voor het behoud van de bestaande vereiste kennis bedrijfsbeheer maar beklemtoont dat deze kennis zeker praktijkgericht kan worden. Zo ligt in de opleiding bedrijfsbeheer de focus momenteel vooral op wetgeving en boekhoudkundige verplichtingen en is er te weinig aandacht voor de praktijk van het bedrijfsvoeren. Tussenstap is daarom vragende partij voor een meer praktijkgerichte verplichte basiskennis bedrijfsbeheer.

Diverse tools, zoals online vragenlijsten, checklists, praktische handleidingen,... kunnen starters helpen bij zelfevaluatie en bij het maken van keuzes. Ondersteuning en coaching bij de opmaak van een businessplan en ook nadien kunnen meer ondernemingen duurzame levenskansen bieden. Van de overheid verwachten we dat ze als regisseur dergelijke zaken mogelijk maakt.

Tijdens de **duur** van de onderneming moet de innovatie gestimuleerd en mogelijk gemaakt worden, ook in kleine bedrijven. Aandacht voor innovatie in producten, processen en methoden, waardoor toekomstperspectieven gecreëerd worden.

Aandacht verdienen verder de problematiek van de **betalingsachterstand** en het vermijden van **hinder bij openbare werken**. Laattijdige betalingen en verminderde omzet door hinder bij openbare werken kunnen immers aan de basis liggen van financiële moeilijkheden.

2.2 ERKENNING VAN PRIVE-ORGANISATIES BINNEN WET OP CONTINUÏTEIT VAN DE ONDERNEMINGEN

De wet op de continuïteit van de ondernemingen, die bedoeld is voor ondernemingen in tijdelijke moeilijkheden, voorziet de mogelijkheid om privé-organisaties te betrekken bij het voorkomen van faillissementen. Tussenstap dringt erop aan dat snel werk wordt gemaakt van de uitvoering van deze maatregel. Een erkende privé-organisatie kan dan met kennis van het dossier en vanuit haar praktijkervaring ondersteuning bieden aan ondernemers in moeilijkheden, door een probleemanalyse op te maken, aan schuldbemiddeling te doen en mee te werken aan de ontwikkeling en opvolging van een realistisch herstelplan.

2.3 LAAGDREMPELIGE TOEGANG TOT ADVIES VOOR ONDERNEMINGEN IN MOEILIKHEDEN

Ondernemingen hebben nood aan deskundig technisch advies bij het uitbouwen van hun zaak op commercieel, financieel, boekhoudkundig, fiscaal en administratief vlak. Deze adviesfuncties worden op de private markt wel aangeboden, maar zijn voor kleine ondernemingen, en zeker voor die ondernemingen met beginnende solvabiliteitsproblemen, vaak niet betaalbaar.

Tussenstap meent dat de Vlaamse overheid hier een rol te spelen heeft. Het verlagen van de administratieve en financiële drempel tot 100€ per dag voor gespecialiseerd bedrijfseconomisch advies aan kleinschalige bedrijven die beginnen af te glijden naar insolventie kan veel problemen voorkomen

2.4 BETAALBAAR OVERBRUGGINGSKREDIET VOOR ONDERNEMERS IN MOEILIKHEDEN

Tussenstap stelt vast dat heel wat bedrijven ondanks een gevuld orderboek en een haalbaar herstelplan toch in liquiditeitsproblemen komen omdat de financiële instellingen weigeren te lenen aan wie reeds vervallen schulden heeft. 79% van de bevroegde ondernemers vinden dat de overheid hier een rol heeft te spelen, zij het door het organiseren van een betaalbaar overbruggingskrediet, zij het door het verstrekken van waarborgen om de banken over de streep te trekken. Tussenstap vraagt de overheden die verantwoordelijkheid op zich te nemen.

3 gedwongen stopzettingen humaniseren

De overheid moet evenveel aandacht besteden aan 'stoppers' als aan 'starters'.

Die voortdurende afwisseling van stoppers en starters maakt dat de economie zich voortdurend vernieuwt, maakt vooruitgang mogelijk.

Stoppen hoort bij het normale economische proces. Toch wordt dat door de samenleving niet altijd zo gepercipieerd. Hoe kijkt de samenleving aan tegen gefailleerden? Als een mislukking of met erkenning en waardering voor iemand die toch geprobeerd heeft en verantwoord risico heeft genomen? Tussenstap kiest alvast voor die laatste benadering en wil die visie ook verspreiden in de samenleving.

Indien de onderneming toch moet stopzetten (al dan niet ten gevolge van een faillissement), dan zijn er een aantal mogelijkheden om die gedwongen stopzettingen te humaniseren

3.1 COMMUNICATIECAMPAGNE VAN OVERHEID OM STIGMA FAILLISSEMENTEN WEG TE NEMEN

In België zit een faillissement nog steeds in de taboesfeer. Een ondernemer die met een faling wordt geconfronteerd, wordt vaak beschouwd als een 'mislukking'. Tussenstap dringt aan op een overheids campagne die duidelijk laat zien dat er zonder mensen die risico nemen geen welvaart mogelijk is. Faillissementen moeten dringend uit de taboesfeer gehaald worden. De mentaliteit in België wijzigt langzaam, maar *it's still a long way to go...*

Een aantal maatregelen in het kader van de sociale zekerheid kunnen de gedwongen stopzetting humaner maken.

Vandaag zijn zelfstandigen teveel koorddansers zonder vangnet.

3.2.1 Kwijtschelding sociale bijdragen en verhogingen van sociale bijdragen.

Een zelfstandige die in de problemen komt kan vaak zijn sociale bijdragen niet meer betalen. Ieder kwartaal worden op de achterstallige bijdragen intresten aangerekend. Zo lopen de schulden snel op.

Tussenstap stelt voor het sociaal verzekeringsfonds, na akkoord van het RSVZ, bevoegd te maken voor kwijtschelding van intresten wanneer een zelfstandige een afbetalingsakkoord afsluit en dat consequent volgt.

Verder moet via uitvoeringsbesluit dringend werk gemaakt worden van de sinds 2007 wettelijk gecreëerde mogelijkheid voor de sociale verzekeringsfondsen om in het kader van een minnelijke aanzuiveringsregeling een volledige of gedeeltelijke kwijtschelding van achterstallige sociale bijdragen te aanvaarden.

Door hier werk van te maken, zou men de slaagkansen van de wet op de continuïteit van ondernemingen nog kunnen verhogen.

3.2.2 Uitbreiding van de bevoegdheid van de Commissie voor Vrijstelling van sociale Bijdragen alsook openen van pensioenrechten voor vrijgestelde bijdragen.

Tussenstap vraagt dat de Commissie voor Vrijstelling van Bijdragen (CVB) die in geval van betalingsmoeilijkheden in behartigenswaardige gevallen tot vrijstelling van bijdragen kan beslissen, een ruimere beslissingsbevoegdheid krijgt en zich kan uitspreken over een bijdrageperiode van 3 jaar voorafgaand aan de aanvraag (nu is dat 1 jaar).

Tevens moet ervoor gezorgd worden dat vrijgestelde bijdragen opnieuw pensioenrechten openen ; dit werd namelijk in 1981 afgeschaft.

Vandaag worden mensen in moeilijkheden tweemaal gestraft: zij kunnen hun bijdragen niet betalen (en zo ook al geen aanvullend pensioen opbouwen) en worden nadien nog eens bestraft met een lager pensioen. Zoals een werknemer pensioen vormt tijdens periodes van werkloosheid of ingeval van sluiting van de onderneming, moet ook een zelfstandige in dergelijke situaties pensioen kunnen vormen.

3.2.3 De faillissementsverzekering moet evolueren naar een vorm van overbruggingsrecht

De bestaande faillissementsverzekering moet **verbeterd** worden, ondermeer door gewoon de aanvraagtermijn te verlengen tot het einde van het vierde kwartaal volgend op het vonnis van faillietverklaring (de huidige termijn is voor vele gefailleerden niet haalbaar).

Vervolgens dringt zich ook een **uitbreiding** van de faillissementsverzekering op. Het is een veel voorkomend fenomeen: zelfstandigen stellen vast dat zaak niet meer rendabel is, maar doen toch voort omdat ze op geen enkel vervangingsinkomen recht hebben als ze stoppen. Zo komen velen in armoede terecht, ondanks keihard werken.

Tussenstap pleit er samen met UNIZO voor de faillissementsverzekering uit te breiden tot een overbruggingsrecht. Dat is een volwaardig vervangingsinkomen (dus met pensioenopbouw) voor zelfstandigen die geconfronteerd worden met bepaalde problemen (zoals een brand, overlijden, economische crisis in de sector,...). De wettelijke basis is daarvoor reeds gelegd, maar de noodzakelijke uitvoeringsbesluiten van de minister zijn er nog niet.

Verder werd op 28/5/9 in het federaal parlement wel een wet goedgekeurd die om faillissementen te vermijden de faillissementswet tijdelijk uitbreidt tot zelfstandigen die functioneren onder een gerechtelijke reorganisatie, hun schulden niet meer kunnen aflossen of geconfronteerd zijn met een aanzienlijke omzetsdaling.

Ondertussen is vrijdag laatstleden een uitvoeringsbesluit reeds op de ministerraad goedgekeurd.

Deze tijdelijke crisismaatregel (geldig van 1 juli tot 31 december 2009) is een interessante eerste stap, maar een structurele maatregel blijft noodzakelijk, omdat ook na de crisis er nog ondernemers in moeilijkheden zullen zijn.

3.3 BEGELEIDING NA STOPZETTING

Een falings of een gedwongen stopzetting gaat veelal gepaard met acute armoedesymptomen; de periode voorafgaand aan deze stopzetting is er één van ontsparen, onleefbaar inkomen, schuldenberg, maar ook sociale isolatie, overmatige stress, schaamte en moedeloosheid.

Aandacht ook voor de menselijke kant van de zaak is noodzakelijk.

Mensen die hun onderneming noodgedwongen hebben stopgezet (al dan niet ten gevolge van een falings) kunnen op geen enkele overheidsbegeleiding terugvallen. Dit staat in schril contrast met werknemers die na afdanking door hun werkgever door allerlei instanties en maatschappelijke werkers worden begeleid bij hun zoektocht naar een nieuwe job. Voor de werknemers zijn er vangnetten, maar de ondernemer staat in de kou...

3.3.1 Bestaan van een luisterend oor

Ervaring op het veld heeft Tussenstap geleerd dat er bij ondernemers die geconfronteerd werden met een faillissement een grote behoefte bestaat om hun verhaal eens kwijt te kunnen. Achter de zakelijke tegenslag schuilt er immers altijd een complex persoonlijk verhaal. Een faillissement leidt vaak tot een persoonlijke crisis: verlies van zelfvertrouwen, desoriëntatie, familiale problemen enz... De sterke identificatie met de eigen onderneming maakt het verlies alleen maar erger. De gefailleerde maakt een echt rouwproces door alvorens een nieuwe start mogelijk is.

Pas gefailleerden zwalpen tussen woede en depressie. Ze trekken zich terug en worden daardoor moeilijk bereikbaar.

Het bestaan van een luisterend oor is dan cruciaal.

Daarom dringt Tussenstap er op aan dat er een **begeleidingsstructuur** komt voor voor gefailleerden en ondernemers die op een andere manier gedwongen zijn hun zaak stop te zetten. Die groep heeft nood aan een structuur die hen begeleidt bij het maken van keuzes, die hen mentaal ondersteunt en er ook voor zorgt dat stopzetters zich geen mislukking voelen.

Tussenstap pleit voor structurele overheidssubsidiëring van professioneel georganiseerde opvang voor die doelgroep. Begeleiding van deze groepen vereist immers een zeer specifieke benadering en expertise, die in andere welzijnsinitiatieven niet of onvoldoende aanwezig is. Deze opvang vormt aldus een welkome aanvulling op de reeds aanwezige welzijnsinitiatieven.

Organisaties als Tussenstap, Boeren op een Kruispunt en Efreem bewijzen dat er nood aan is.

Dergelijke private initiatieven moeten structurele ondersteuning kunnen krijgen. Tegelijk kan de overheid met deze organisaties samenwerken (systematische verwijzing en delen van expertise). Van de toegevoegde waarde van deze organisaties is in elk geval federaal Minister van Middenstand Laruelle overtuigd. In antwoord op een parlementaire vraag van januari van dit jaar van Volksvertegenwoordigster Sofie Staelraeve stelde de minister dat "de federale overheid eveneens een deel van de inspanningen van deze organisaties kan ondersteunen."

Nu nog actie dienaangaande.

4 Een nieuwe start mogelijk maken

Een ondernemer die na een noodgedwongen stopzetting wil herstarten, mag daarbij met zo weinig mogelijk belemmeringen geconfronteerd worden.

Laat ons hierbij heel nadrukkelijk de Small Business Act van de Europese Raad van december 2008 onder de aandacht brengen.

“De lidstaten moeten ervoor zorgen dat eerlijke ondernemers die failliet gegaan zijn snel een tweede kans krijgen.

De lidstaten worden verzocht:

- ***er in de samenleving begrip voor te kweken dat ondernemers een nieuwe start wordt gegund, bijvoorbeeld door publieksvoorlichtingscampagnes;***
- ***ernaar te streven dat alle juridische procedures voor het liquideren van een bedrijf ingeval van een niet-frauduleus faillissement binnen een jaar afgehandeld zijn;***
- ***ervoor te zorgen dat herstarters op dezelfde wijze worden behandeld als starters, ook wat steunmaatregelen betreft.”***

De nood aan activering is niet alleen ingegeven door de vergrijzingsproblematiek, maar ook door de behoefte mensen te laten meetellen, zodat ze een wezenlijke bijdrage kunnen leveren aan de samenleving.

4.1 AMNESTIE VOOR SLACHTOFFERS VAN OUDE FAILLISSEMENTEN

De ‘nieuwe’ faillissementswet van 8/08/1997 trad in werking op 01/01/1998. Cruciaal was de nieuwe betekenis die het begrip ‘verschoonbaarheid’ kreeg in de nieuwe wet. Gefailleerde handelaren die sinds 1998 ‘verschoonbaar’ verklaard werden konden door de schuldeisers niet meer aangesproken worden. De gefailleerde kreeg dus de kans terug te starten met een propere lei (schuldenvrij).

Handelaren die failliet werden verklaard vóór 1998 kregen die kans niet. Het gevolg was dat de schuldeisers ongehinderd hun vordering konden blijven uitoefenen. Tussenstep wordt vaak geconfronteerd met hulpvragers die 15 tot 20 jaar terug failliet werden verklaard en nu nog steeds achtervolgd worden door schuldeisers (via loonbeslag,...).

In dit geval lijkt het ons rechtvaardig dat er een kwijtscheldingsprocedure komt voor ondernemers die in een ver verleden (vóór 1998) failliet werden verklaard en daar nu nog het slachtoffer van zijn. Indien men na meer dan 10 jaar betalen nog altijd met schulden zit ten gevolge van een faling in een ver verleden, moeten die schulden door een rechter oninbaar worden verklaard, behoudens in geval van bewezen fraude.

4.2 VERSCHOONBAARHEID 1 JAAR NA FAILLISSEMENT

De verschoonbaarheid is dus een belangrijke verworvenheid. Verschoonbaarheid betekent dat men na een faillissement niet meer kan worden aangesproken voor de schulden van vóór het faillissement en zo dus een nieuwe kans krijgt.

De verschoonbaarheid wordt momenteel pas uitgesproken bij het afsluiten van het faillissement. Aangezien vele faillissementen jaren aanslepen stelt Tussenstap voor te voorzien in de verschoonbaarheid één jaar na het uitspreken van het faillissement. De rechter kan daar enkel van afwijken indien hij dit motiveert (bijvoorbeeld indien er indicaties zijn van fraude).

Door het intreden van de verschoonbaarheid heeft de gefailleerde niet enkel zekerheid, maar krijgt hij ook de kans een nieuwe wending te geven aan zijn leven. In de praktijk is het immers vaak heel ontmoedigend om te werken als zelfstandige aangezien een groot deel van de beroepsinkomsten via het loonbeslag afgeroomd werd door de curator. Tussenstap heeft respect voor de rechten van de schuldeisers (die bij een faillissement vertegenwoordigd worden door de curator), maar wil mensen vooral kansen geven, zodat een jaar beslag een evenwichtig compromis vormt.

4.3 BESCHERM DE KOSTELOZE BORGSTELLERS

Veel kredietinstellingen vragen een zekerheid (een borgstelling) als ze een lening toestaan aan een ondernemer. In de praktijk zal vaak de ondernemer zelf, zijn echtgenote of een familielid optreden als borg. Indien het tot een falings komt kan die kredietinstelling dan de borgsteller aanspreken voor de openstaande schuld.

De wet heeft wel een achterpoortje gemaakt: men kan bevrijd worden van die borgstelling indien (1) zijn vermogen niet in verhouding staat tot het bedrag van die borgstelling en (2) men de borgstelling kosteloos deed. Iemand die dus enkel een gezinswoning en nauwelijks spaargeld heeft riskeert dus niet alles kwijt te zijn indien hij zich borg stelde voor een ondernemer zonder daar ooit iets voor terug te krijgen.

Het is vooral die 2de voorwaarde die voor veel (interpretatie)problemen zorgt. Met een kosteloze borgstelling werd eigenlijk bedoeld de borgstelling waarvoor men geen vergoeding in ruil kreeg. Men wou dus de professionele borgsteller uitsluiten van bevrijding. Maar veel rechtbanken interpreteren kosteloos in de zin van economisch belangeloos.

Het gevolg van deze interpretatie (economisch belangeloos in plaats van zonder tegenprestatie) is dat bijvoorbeeld een ouder die zich borg stelde voor de zaak van zijn zoon en zitting neemt in de raad van bestuur (ook al is dat onbezoldigd en gewoon om wat advies te geven) of enkele aandelen bezit (ook al heeft hij nooit dividend ontvangen) riskeert de bevrijding te mislopen! Van zodra men in de raad van bestuur zit of één aandeel van de vennootschap bezit zou er een economisch belang zijn, want er zou potentieel een mogelijkheid zijn om geld te verdienen en men zou er dus belang bij hebben dat de zaak goed draait (ook al heeft men er al die jaren geen euro uit ontvangen)...

Tussenstap dringt aan op een wettelijke verduidelijking van het begrip kosteloze borgstelling in de zin van geen tegenprestatie voor die borgstelling.

4.4 INSTELLING VAN EEN "ATTEST VAN GOEDE TROUW" VOOR GEFAILLEERDEN

Gefailleerden hebben niet zelden ten onrechte een slechte naam bij potentiële werkgevers, zakenpartners en kredietverstrekkers. Nochtans zijn meer dan 80% van de gefailleerden te goeder trouw. Tussenstap bepleit het instellen van een procedure in de faillissementswet waarbij de rechtbank bij elk faillissement, ten laatste 1 jaar na de faillietverklaring, op eenvoudig verzoek een attest van goede trouw aflevert. De rechter kan van de termijn van 1 jaar of van de aflevering zelf slechts afwijken mits voldoende motivatie.

Dergelijk attest beoogt de bevordering van de maatschappelijke reïntegratie zolang er nog een cultuur van afwijzing bestaat ten aanzien van gefailleerde ondernemers. Deze maatregel werd op 18/9/8 als voorstel 23 van een KMO plan goedgekeurd door de federale ministerraad, maar werd tot heden niet uitgevoerd.

4.5 OPENSTELLEN VAN ACTIVERINGSMAATREGELEN VOOR GEFAILLEERDEN

Tal van federale en gewestelijke maatregelen bevorderen de aanwerving van niet werkende werkzoekenden door de loonkost voor de werkgever die hen aanwerft te verminderen.

Tussenstap stelt voor om ook de gerechtigden op een faillissementsverzekering (of op het toekomstige 'overbruggingsrecht voor zelfstandigen') op te nemen als doelgroep in deze maatregelen. Dit zal ervoor zorgen dat er geen discriminerende concurrentievoorwaarden meer bestaan op de arbeidsmarkt voor ex-werknemers en voor ex-zelfstandigen. Deze maatregel past in het kader van de Lissabondoelstelling, meer bepaald het nastreven van een tewerkstellingspercentage van 70%.

Voor outplacement is er reeds recent (sinds 1 maart 2009) een regeling getroffen waarbij gefailleerden gelijkgesteld worden met werkzoekenden, zodat het sociaal interventiefonds van de VDAB onder bepaalde voorwaarden tussenkomt.

Voor andere zaken is dit evenwel nog niet het geval. We denken hierbij aan loopbaancoaching (zie volgend punt).

4.6 TOEGANG TOT LOOPBAANCOACHING

Naast technisch advies is ook loopbaancoaching voor ondernemers van groot belang. Tussenstap breekt samen met de Vlaamse administratie een lans voor een betere financiële ondersteuning en begeleiding van startende ondernemingen, maar ook van reeds ervaren ondernemers die aan hun persoonlijk functioneren willen werken of die een zaak overnemen of stoppen. Om de competenties van zelfstandigen op peil te houden, is er voor iedereen een persoonlijk ontwikkelingsplan (pop) nodig, waardoor er duidelijkheid komt over de persoonlijke doelstellingen, over eigen sterkten en zwakten, over beheerscompetenties en vakcompetenties en welke rol een aangepaste opleiding en vorming hierin spelen. De toegang tot dit waardevolle instrument dient te worden verruimd. Meer bepaald dringt Tussenstap aan op erkenning als kansengroep inzake toegang tot loopbaanbegeleiding van bona fide gefailleerden en van ex-ondernemers met schulden uit hun activiteit als zelfstandige.

Op die wijze kunnen ook gefailleerde zelfstandigen vlotter voor zichzelf een nieuwe richting inslaan.